

הchg לפילוסופיה
הפקולטה למדעי הרוח
ע"ש לסלר וסאליק-Anstein
אוניברסיטת תל אביב

בחינת הבקיאות - דף מידע בסיסי - תשע"ט

הסברים כלליים על בחינת הבקיאות:

הבחינה הנה כללית ונינה צמודה לאף קורס.

הבחינה מיועדת לכל תלמידי החוג ומהוות תנאי קדם להשתתפות בסמינרים בשנה השלישית לתלמידי התואר הראשון ותנאי לקבלת לימודי התואר השני. ציון 60 ומעלה מאפשר לתלמידי התואר הראשון השתתפות בסמינרים. ציון 80 ומעלה נדרש על מנת להמשיך לתואר השני במסלול המחקרי וציון 70 ומעלה נדרש למסלול העיוני.

ניתן לגשת לבחינה בכל שלב בתואר ולהיבחן בה מספר פעמים. הבחינה מתקיים פעמיים בשנה: בינואר ובפטמבר. התאריכים מפורטים בלוח הבחינות.

לפני כל מועד בחינה יתקיימו שני מפגשים: הראשון מפגש שטחני להציג את המאפיינים הייחודיים של בחינת הבקיאות, ומה היא נבדلت מ מבחנים אחרים ומהי הדרך המומלצת להתכוון אליה. במפגש זה תוצג שאלה לדוגמה ויוסבר באופן מפורט כיצד יש לענות עליה בחינה. מאחר ואין במקרה שאלות לדוגמה יש חשיבות רבה להנחה זו. לאור ניסיון בעבר, הצלחה בחינה כרוכה קודם כל בהכרת ובהבנת הדרישות לכתיבת תשובה רואיה. המפגש השני יתקיים בסמוך לבחינה ויוקדש לשאלות הסטודנטים על חומר הלימוד.

אנחנו ממליצים בחום להשתתף במפגשי ההכנה.

הרשמה לבחינה: במצוירות החוג או במייל: philos@post.tau.ac.il עד שבוע לפני מועד הבחינה.

מבנה הבחינה והנחיות כלליות להכנה למועד:

משך הבחינה: שלוש וחצי שעות

הבחינה מורכבת מחמש שאלות אשר מתוכן יש לענות על שלוש שאלות בלבד. כל שאלה מוקדשת לפילוסוף/טקסט אחד מトוך רשימת הטקסטים לבחינה. משקלן של כל השאלות זהה.

רוב השאלות מורכבות מציטוט של קטע טקסט ומספר שאלות (לעתים נדירות יינתנו שאלות פתוחות ללא ציטוט ספציפי). השאלה על-פי רוב מחולקת למספר סעיפים ודורשות לנתח את קטע הטקסט המצווט תוך הסתמכות, במידת הצורך, על הדעות הרלבנטיות של הפילוסוף המופיעות במקומות אחרים בחומר הקרייה. ניתן לקרוא שאלה לדוגמה באתר החוג (יש לשים לב כי השאלה היא על טקסט שאינו מופיע ברשימה הקרייה לבחינה).

текסטים הנכללים בחומר הבחינה הם חוליות מרכזיות בשלשלת היסטורית של התמודדות פילוסופיות עם בעיות מתחומי המתאזריקה, תורה הכהנה, תורת המוסר ופילוסופיה פוליטית. הכהנה נאותה לבחינה על הסטודנטים/יות להכיר את עיקרי העמدة הפילוסופית שככל אחד מהtekסטים ואת הבעיות המרכזיות עמן הוא

מתמודד. כמו כן על הסטודנטים/יות להכיר את הטיעונים המרכזיים באמצעותם מנסה כל אחד מהפילוסופים להגן על עמדתו.

ככל, כל השאלות מתייחסות לטקסטים המקוריים ולעולם לא לפרשנות. לכן, מומלץ לשים את מירב תשומת הלב על המקור ולהשתמש במקורות המשניים באופן ביקורתי.

מאוד לא מומלץ להסתמך על סיוכמי אינטרנט לקראת הבקיאות ו/או על מקרים למיניהם שmbטיחות לסכם את חומר הבחינה. מקורות אלו אינם קשורים לחוג לפילוסופיה והם רצופים טעויות ואי-דיוקים.

המלצות לניסוח התשובות:

על התשובות להיות מנוסחות מבנה של חיבורים קצרים (בדומה לעבודות קטנות בקורס מודרכת). הקף תשובה: 1–2 עמודים.

על התשובה לחתichם באופן ענייני, לשאלה מבלי לגלוш לתחומים לא רלבנטיים. ענינים לא רלבנטיים יפגעו בצינון. חשוב להזכיר על ניסוח בעברית תקנית, בשפה בהירה ומגוונת. אופן ניסוח התשובה יילקה בחשבו בעת קביעת הציון. ניתן ורצוי להכין טיווח לפני שניגשים לכתיבת התשובה. לפני ההגשה יש למחוק את הטיוטה באופן ברור.

רצוי לא להשתמש בתשובה בחלקים מトーץ הציגות שמובע בשאלת, כי אם לנסה ולברר את הדברים בשפה שלכם/ן. ציטוט לעולם לא יבוא במקום הסבר.

רצוי לקרוא ראשית את כל הטעיפים לפני שפוננים לענות. מכלול הטעיפים מעיד על-פי רוב על כיוון התשובה המזופה.

יש לענות על הטעיפים לפי סדרם, סעיף תשובה נגד סעיף בשאלת, ולא לאחד ביניהם.
יש להקפיד על כתב-יד קרייא וברור.

תאריכי בחינת הבקיאות, תשע"ט:

מועד חורף: 4 בינואר 2019, בשעה 9:00

מועד קיץ: 11 בספטמבר 2019, בשעה 9:00

התקסתיים לבחינת הבקיאות - תשע"ט

1. אפלטון: *מן*, תרגום ש. בוזגלו, ידיעות אחרוןות.
2. אריסטו: *חגייקה דניקומכיאת*, ספר א' (כל הספר), ספר ב' (כל הספר) וספר ג' (פרקים 1-5), תרגם י.ג.LIBS, שוקן.
3. דקארט: *הגיונות על הפילוסופיה הראשונית*, כל הספר בדges על ארבעת הפרקים האחרונים (פרקים ג'-ו).
תרגום י. אור, מאגנס/ד. מנור, עליית הagg.
4. יום: *מסכת טבע האדם*, מבוא; ספר א': על התבונה: חלק א', חלק ב פרק ו, חלק ג, חלק ד; נספה. תרגם י. בריל, הוצאת שלם.
5. קאנט: *הקדמות לכל מטאפיזיקה בעית שתוכל להופיע כידוע*, פтиחה וסעיפים 1–39. תרגם א.ייר, מאגנס,
עמ' 1.122–1.
6. קאנט: *הנחהיסוד למטאפיזיקה של המדאות*, פרקים א-ב. תרגם מ. שפי, מאגנס, עמ' 18–131.
7. ניטשה: על אמת ושקר במובן החוץ-מוסרי, בתוך דיניסוס ואפולו, תרגם י. גולומב, הקיבוץ המאוחד, עמ' 53–68.
8. הגל: *מבוא לתולדות-הפילוסופיה*, מבוא וחלק א', עמ' 13–104, תרגם מרודי בנ-אשר, ירושלים: מאגנס.

הערות לטקסטים וספרות משנה

מטרת הביבליוגרפיה המוצמצמת של ספרות העזר להלן היא להציג ספרות היכולה לסייע בהתמודדות ראשונית עם הטקסטים של הבדיקה. מניסיונו, מעייננו, רוב הנבחנים בראש וראשונה בספרות העזר העברית, גם אם זו אינה מוצלחת; אי-כך מצאנו לנכון לעמוד כאן על יתרונותיהם וחסרונותיהם של ספרי העזר בעברית, על-מנת שלא יראו הנבחנים כמספק מה שאינו כך.

כמו-כן יש בהמשך מספר העזרות על התרגומים, במידה ויש צורך בכך. התרגומים שצינו לעלה הם התרגומים העבריים שביחס-יך, אך אין כל חובה להסתמך דוקא עליהם. הטקסטים שייצטו בבדיקה يستמכו על התרגומים הנ"ל, אם כי יתכוו שינויים בתרגום שבבבינה אם התרגום המובא לעלה לא נמצא מספק.

1 אפלטון

הספר היחיד הקיים בספריה שדן באופן מפורט בכל חלק הדיאלוג הוא :

Scott, D. *Plato's Meno*, Cambridge, 2005.

ספר זה מציע דיון כללי בדיאלוג מנון :

Guthrie, W.K.C. *A History of Greek Philosophy, IV: Plato: the man and his dialogues earlier period*. Cambridge 1975.

הספרים שלහן הם ספרים כלליים על הגותו של אפלטון :

ויליאמס, ב. : *אפלטון: המצאת הפילוסופיה. מאנגלית* : א. צוקרמן. ידיעות אחרונות, ספרי חמד, ספרי עליית הаг, 2001. [מבוא כללי טוב למחשבת אפלטון, המכיל גם דיונים בטקסט הבדיקה].

שקלניקוב, ש. ווינריב א. : *פילוסופיה יוונית ב: סוקרטס ואפלטון*. האוניברסיטה הפתוחה 1997. בערך עמודים 129–149.

Ross, W.D. *Plato's Theory of Ideas*. Oxford 1951.

2 אריסטו

התרגום המובא לעלה הוא היחידי השלם לעברית (להוציא תרגום ימי ביניימי מיוישן). בנוסף, מצוי תרגום לספרים א-ב בלבד של האתיקה, תרגום טוב מאוד עם מספר העזרות פרשניות מועילות : אריסטו, המידות, ספרים א-ב. תרגם ח'י רות, מאגנס.

אפשר להיעזר גם בתרגום האנגלי :

Terence, I. *Aristotle Nicomachean Ethics*. 2nd ed. Indianapolis: Hackett, 1999.

שקלניקוב, ש. ווינריב א. : *פילוסופיה יוונית ג: אריסטו*. האוניברסיטה הפתוחה 1998. עמ. 161–202. [סקירה כללית של האתיקה האリストטלית].

וינריב, א. : *בעיות בפילוסופיה של המוסר*. חלק א' (מהדורה שנייה), יחידה 3 : לאלו דברים יש ערך?. האוניברסיטה הפתוחה (עמ' 173–260) [דיון בעקרוני המוסר האリストטלי].

וינריב, א. : *בעיות בפילוסופיה של המוסר*. חלק ב' (מהדורה שנייה), יחידה 8 : אחריות. האוניברסיטה הפתוחה (עמ' 322–323) [דברי אריסטו על התנאים לאחריות]

Allan, D.J. *The Philosophy of Aristotle*. London: Oxford University Press 1952, pp. 163–190.

Ross, D. *Aristotle*. London 1949, pp. 187–234.

Pakaluk, M. *Aristotle's Nicomachean Ethics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, pp. 47–150.

הספר המעודכן והמומלץ ביותר מבחן הקומנಟרים על ההגיונות הוא ספרו של ג'. קריירו :

Carriero, John. *Between Two Worlds: A Reading of Descartes's Meditations*, Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2009.

קומנטר נוסף מצוין הוא של מרגרט וילסון :

Wilson, Margaret Dauler. *Descartes*, Ed. Ted Honderich, London and New-York: Routledge, 1982.

בעברית אין ספר שלם על דקארט, אך ניתן להיעזר בספר של נועה נעמן-צואדרר שמהווה מקור טוב להגיונות : 3-4

נעמן-צואדרר, נועה. *בדידותו של פילוסוף*, אוניברסיטת תל-אביב, 2008 [פרקם רלבנטיים : פתח-דבר, 1-4]

4 יומ

הספרות הקיימת בעברית רוחקה מלספק בכל הנוגע ליום. ספרו של ברגמן אינו מתעכ卜 על בעיות מרכזיות, לא תמיד הוא מדויק, ואני מציג חלק מהנושאים המרכזיים של "MSCAT", כגון מקור מושג ההכרה או בעיות העולם החיצון. ספרו של ויינריב גם הוא לא דן בכל הנושאים המרכזיים.

ספרו של קויננטון הוא מבוא כללי טוב מאוד למחשבת יום בכללותה, אך היקף הספר אינו מאפשר התיאחות חלק מנושאי "MSCAT" או התעמקות בנושאים אחרים.

קויננטון, א.: *יום. מאנגליות* : א. גרינגרד. ידיעות ארכאנות, ספרי חמד, ספרי עליית הגג, 2001.

הספרות בשפה האנגלית שלහלן מומלצת, שני הספרים הראשונים הם בסיסיים והאחרון למתקדמים :

Penelhum, T. *Hume*, London: Macmillan, 1975.

Cavendish, A.P. *David Hume*, New York: Dover Publication, 1968.

Stroud, B. *Hume*, London; New York: Routledge, 1977.

5 קאנט, הקדמות

להוציא ספרו של ויינריב הנזכר להלן, כל הספרים הדנים בתורת ההכרה של קאנט מתמקדים ב"ביקורת התבונה הטהורה" ולא ב"הקדמות". עם זאת, יש בהם תועלת מרובה להבנת ה"הקדמות", בשל הקבלתן ל"ביקורת". יש לשים לב שהדזוקציה הטרנסצנדנטלית של הקטגוריות, אינה מובאת ב"הקדמות" באותה צורה שהיא מופיעה בביקורת, וכך גם לא נמצא בספרים הללו הדיוון בסכמייזם וגוזירות האנלוגיות של הניסיון. לכן אין הנבחנים חייבים להתעמק בנקודות אלה לצורך ה证实 ברמת הבדיקה עם ה"הקדמות".

הספר היחיד בעברית שדן בקדמות הוא ספרו של ויינריב. ספרו של ווד אף הוא עשוי להועיל. מומלץ לעיין בספרים אלה או בספרות העזר האנגלית.

ווד, א. *עמינאל קאנט*. תל אביב : רסלינג.

וינריב, א.: *עין ב"הקדמות" של קאנט*. האוניברסיטה הפתוחה 1996. עמ. 1–281.

Guyer, P. *The Cambridge Companion to Kant*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.

Guyer, P. *Kant*. London & New York: Routledge, 2006.

Korner, S. *Kant*. London: Penguin Books 1955, pp. 11-104.

Rosenberg, J.F. *Accessing Kant*. Oxford: Oxford University Press.

Walker, R.C.S. *Kant*. London: Routledge & Kegan Paul. 1978, pp. 1-135.

6 קאנט, הנחת יסוד למטפיזיקה של המדאות

ניסיון הבהיר שהבוחנים שלא נצטו בספרות משנית מתקשים להתמודד עם "הנחה יסוד". ספרו של ווקר הוא מבוא טוב בעברית לפילוסופיה המוסר של קאנט.
ווקר, ר.: *קאנט והחוק המוסרי*. מאנגלית: א. גריינרד. ידיעות אחרונות, ספרי חמד, ספרי עליית הגג,
.2001
וינריב א.: *בעיות בפילוסופיה של המוסר*. כרך ב' (מהדורה שנייה), ייחידה 5 : חובות. האוניברסיטה הפתוחה
עמ' 96-97.

Paton, H.J. *The Categorical Imperative*. London: Hutchinson, 1946.

Ross, W.D. *Kant's Ethical Theory*. Oxford: Clarendon Press, 1954.

Sullivan, R.J. *An Introduction to Kant's Ethics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.

Wolff, R.P. *The Autonomy of Reason: A Commentary on Kant's "Groundwork of the Metaphysics of Morals"*. New York: Harper & Row, 1973.

7 ניטשה

גולומב, י. "הקדמה", בתוך פרידריך ניטשה, *דייניסוס ואפלוי*, תרגום, הקדמה והערות: יעקב גולומב (הקבוץ המאוחד, 1990, עמ' 7-24).

Maudemarie Clark, Ch 5: "Language and truth: Nietzsche's early denial of truth", in: *Nietzsche on Truth and Philosophy*, Cambridge University press, 1991, pp. 63-95.

8 היגל

יובל, י. "מבוא", בתוך ג.ו.פ. היגל, *הקדמה לפנטומילוגיה של הרוח*, תרגום וביורו: י. יובל, ירושלים: מאגנס, תשנ"ו, עמ' 41-9.

Peter Singer, *Hegel – A Very Short Introduction*, Oxford: OUP, 1983.

Frederic C. Beiser, "Introduction: Hegel and the Problem of Metaphysics", in: *The Cambridge Companion to Hegel*, ed. F. C. Beiser, Cambridge: CUP, 1993, pp. 1-24.